

N:o 56.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862; gifven Stockholms slott den 10 mars 1892.

Sedan Riksdagen i skrifvelse den 27 mars 1890 anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, som funnes nödiga, på det att föreskrifterna i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 och i stadgan angående folkundervisningen i riket den 20 januari 1882 ej måtte lägga hinder i vägen för särskilda till en kyrkoförsamling hörande kommuner att hvar för sig utgöra ett skoldistrikt med eget skolråd och rätt att å särskild kyrkostämma med de till kommunen hörande röstberättigade handlägga de ärenden, som rörde kommunens skolväsende, samt infordrade underdåniga yttranden i anledning af denna framställning afgifvits ej mindre af öfverståthållarembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga länen, än äfven af domkapitlen i riket och Stockholms stads konsistorium, vill Kongl. Maj:t, med hänvisning till hvad bilagda protokoll öfver ecklesiastikärenden för denna dag innehåller, härmed föreslå Riksdagen att antaga bifogade förslag till förordning angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862; kommande Kongl. Maj:t, derest detta förslag af Riksdagen antages, att i sammanhang med utfärdande af

den nu föreslagna förordningen vidtaga motsvarande, erforderlig ändring i stadgan angående folkundervisningen i riket.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

G. F. Gilljam.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skall hafva följande ändrade lydelse:

1 §.

Hvarje kyrkoförsamling, så i stad som på landet, eger att, för vården af kyrkans och folkskolans angelägenheter, i kyrkostämma med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

Har Kongl. Maj:t förordnat, att kommun, som ej bildar egen kyrkoförsamling, skall utgöra särskildt skoldistrikt, gälle om sådan kommun, i afseende å vården af folkskolans angelägenheter, hvad i denna förordning är om kyrkoförsamling stadgadt.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1892.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
 Statsråden: herr friherre VON OTTER,
 friherre PALMSTIERNA,
 friherre VON ESSEN,
 friherre ÅHERHJELM,
 ÖSTERGREN,
 GROLL,
 WIKBLAD,
 GILLJAM.

23:o.

Departementschefen, statsrådet Gilljam anförde:

Ang. rätt för kommuner, som icke utgöra egna kyrkoförsamlingar, att bildas särskilda skoldistrikt.

I skrifvelse den 27 mars 1890 har Riksdagen anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga erforderliga åtgärder, på det att föreskrifterna i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 och i stadgan angående folkundervisningen i riket den 20 januari 1882 ej måtte lägga hinder i vägen för särskilda till en kyrkoförsamling hörande

kommuner att hvar för sig utgöra ett skoldistrikt med eget skolråd och rätt att i särskild kyrkostämma med de till kommunen hörande röstberättigade handlägga de ärenden, som röra kommunens skolväsende.

Såsom skäl för den gjorda framställningen anföres i Riksdagens skrivelse hufvudsakligen följande:

Enligt förordningen om kommunalstyrelse på landet kunde en socken icke i annat fall delas i flere kommuner, än när inom församlingen uppkommit en köping, hvilken då kunde utbrytas och bilda egen kommun. Då det utmärkande för en köping just vore, att förhållandena derstädes närmade sig till förhållandena i stad, vore det tydligt, att anordningarna för skolväsendet i en köping, likasom i en stad, måste blifva af annan beskaffenhet än i en vanlig landtkommun. Så vidt Riksdagen hade sig bekant, utgjorde stad och landtkommun, der de bildade en gemensam kyrkoförsamling, alltid skilda skoldistrikt. Följaktligen kunde det icke heller vara lämpligt, att en köping nödgades att gemensamt med den öfriga församlingen handhafva sitt eget skolväsende såsom en del af hela församlingens, och att närmaste uppsigten öfver detta utöfvades af ett gemensamt skolråd. Detta måste nemligen leda derhän, att antingen den ena kommunens ledamöter måste å den gemensamma kyrkostämman och i det gemensamma skolrådet hålla sig overksamma vid behandlingen af den andra kommunens angelägenheter eller ock deltaga i behandlingen af frågor, som vore dem främmande och likgiltiga. Till ett sådant deltagande, som i regeln knappast kunde vara till gagn, kunde dock ofta hänsyn till den gemensamma ekonomien förmå de personer, hvilka eljest icke hade något omedelbart intresse i ämnet.

På några ställen förekomme det, att redan före nu gällande kommunal-lagars tillkomst en församling varit delad i två kommuner, utan att någondera af dem bildade en köping. Äfven i sådant fall ansåge Riksdagen skäl förefinnas, som gjorde en skilsmessa önskvärd jemväl i fråga om skolväsendet.

Öfver Riksdagens framställning har Eders Kongl. Maj:st infordrat utlåtanden från öfverståthållareembetet och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de särskilda länen samt från domkapitlen i riket och Stockholms stads konsistorium, hvilka alla tillstyrkt framställningen, med undantag af Upsala domkapitel. Sistnämnda domkapitel har bland annat anfört att, om en utbruten kommuns skolväsen kräfde en annan och särskild behandling, detta behof borde kunna på annat sätt tillgodoses än genom en skilsmessa från den öfriga församlingen till ett särskildt skoldistrikt med eget skolråd och rätt att å särskild kyrkostämma handlägga skolärenden. Under nuvarande förhållanden kunde vissa tätare befolkade och bebyggda områden

inom vissa kyrkoförsamlingar icke undgå att för sitt skolväsen vidtaga vissa särskilda anordningar utan att därför undandraga sig bidrag till det öfriga distriktets skolväsen. Ett sådant område bibehölle derigenom sitt intresse för hela skolväsendet inom församlingen, likasom det fortfarande hade gemensamma kyrkliga intressen med församlingen i dess helhet. Att sönderbryta denna gemensamhet skulle medföra betänkliga olägenheter, hvaribland icke den minsta blefve omöjligheten för den öfriga församlingen att vidmagthålla, än mindre att utveckla sitt skolväsen utan bidrag från den afsöndrade, i fråga om skattetal betydligare församlingsdelen.

I flera af de omförmälda utlåtandena framhålles, att rätten för en kommun, som är med en annan kommun förenad till en kyrkoförsamling, att utgöra eget skoldistrikt icke bör blifva ovilkorlig, utan göras beroende på särskild pröfning af öfverordnad myndighet, som då blifver i tillfälle att efter sig företeende omständigheter afgöra, om och på hvilka vilkor den sökta rättigheten må kunna medgifvas.

Utan att underkänna betydelsen af de anmärkningar, dem domkapitlet i Upsala framställt, finner jag dock de skäl öfvervägande, som tala för vidtagande af den ifrågasatta förändringen. Rättigheten för kommuner, hvilka tillsammans utgöra en kyrkoförsamling, att bilda egna skoldistrikt, torde dock ej böra göras ovilkorlig. För att förekomma, att icke genom dylik utbrytning en kommun må bereda sig obehöriga fördelar på annan kommuns bekostnad, synes delningen böra göras beroende af Eders Kongl. Maj:ts pröfning och förordnande i hvarje särskildt fall.

För genomförande af den ändrade anordning, som åsyftas, erfordras ändring dels i kongl. förordningen angående kyrkostämman m. m., dels ock i gällande folkskolestadga. Den förändring af förstnämnda förordning, som är behöflig, synes mig lämpligen kunna vinnas genom ett tillägg till 1 § af densamma; och får jag i sådant hänseende hemställa, det täcktes Eders Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga följande

»Förslag

till förordning angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skall hafva följande ändrade lydelse:

1 §.

Hvarje kyrkoförsamling, så i stad som på landet, eger att, för vården af kyrkans och folkskolans angelägenheter, i kyrkostämman med kyrkoherden sammanträda till öfverläggning och beslut, på sätt denna förordning stadgar.

Har Kongl. Maj:t förordnat, att kommun, som ej bildar egen kyrkoförsamling, skall utgöra särskildt skoldistrikt, gälla om sådan kommun, i afseende å vården af folkskolans angelägenheter, hvad i denna förordning är om kyrkoförsamling stadgadt.»

Derest Eders Kongl. Maj:t bifaller hvad jag sålunda hemställt, torde Eders Kongl. Maj:t, i sammanhang med aflåtande af nådig proposition, meddela Riksdagen, att, derest Eders Kongl. Maj:ts förslag af Riksdagen antages, Eders Kongl. Maj:t kommer att i sammanhang med utfärdande af den föreslagna förordningen vidtaga motsvarande, erforderlig ändring i stadgan angående folkundervisningen i riket.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt täcktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilagan D till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Carl Tornérhielm.
